

V. Java, negentiende eeuw

Rose: de gebieden die eind negentiende eeuw als particuliere landerijen waren uitgegeven. De rode stippellijn geeft de grens aan van de Javaanse vorstendommen.

één regent controleerden, hij versterkte de positie van de Europese bestuursambtenaren, hij reorganiseerde het apparaat van de inheemse gezagdragers, hij trachtte de greep welke zij op de dorpsbevolking hadden, te verzwakken en hij handhaafde van de bevoegdheden van de regenten slechts die welke op de terreinen van politie en rechtspraak lagen. Tegen zijn gezag kwam de sultan van Djokjakarta in opstand – de opstand werd onderdrukt en nu werd ook van zijn rijk een gedeelte afgesplitst, de Pakoelam.

Evenals Daendels trachtte Raffles de gehele economie van Java te moderniseren. Hij had, hoe jong hij ook was (dertig, toen hij op Java arriveerde), al carrière gemaakt in Voor-Indië dat door de Engelse *East India Company* werd bestuurd, en wilde het daar geldend economisch systeem aan Java opleggen; daarbij zag hij over het hoofd dat Voor-Indië, dat vóór de komst van de Engelsen al een geregeld muntstelsel, een tamelijk hoog ontwikkeld krediet- en verzekeringswezen, het innen van belastingen in geld en het salariëren van vorstelijke ambtenaren had gekend en sindsdien niet alleen landbouw- maar ook nijverheidsproducten was gaan exporteren, op economisch gebied veel verder ontwikkeld was dan Java. Zo kwam van wat Raffles decreeteerde, in de praktijk weinig terecht.